

Theologiæ Sacramentalis Scholasticæ Et Moralis Pars ...

Ad Mentem Doctoris Subtilis Ioannis Duns Scoti D. Augustino conformen

In quâ tractatur de Augustissimo Eucharistiæ Sacramento, ac Sacrificio
Missæ, ...

Bosco, Jean a

Lovanii, 1667

Concl. XXX. Nudis predibus celebrare nullum est peccatum; neque mortale
citra scandalum & contemptum, celebrare cooperto capite ex aliqua
infirmitate, vel simili causâ saltem usque ad consecrationem.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-73377](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-73377)

Ceres benedicti, Palma &c. usus profanis applicantur.

erat dies Purificationis Beatissimæ Virginis Mariæ, in quo solent, juxta præscriptum Ecclesiæ benedici candelæ, uti in Dominica Palmarum Palmæ, & mecum cogitare ceppi; an etiam hujusmodi res benedictas non liceat applicare ad usus profanos?

Herculè non videntur hæc benedictiones cum tanto rigore ab Ecclesia introductæ. Nonne in die Paschatis benedicuntur agni, ova &c.? Similiter in diebus Festis quorundam Sanctorum, panes? Uti etiam in Sabbatho sancto, carbones? Quis autem est qui illas res sic benedictas, non assignat communi usui? Imò quis reliquias talis panis, vel decedentes palmarum hujusmodi, vel olivarum frondes pedibus conculcari (secluso contemptu) cum serupulo culpæ putat?

Eadem est ratio de aqua benedicta.

Quid dicam de aqua benedicta? Res nimis clara est, quàm ut indigeat longiori tractatu: solum exscribo verba quæ habentur in primâ oratione quâ candelæ benedicuntur. *Te humiliter deprecamur: ut has candelas ad usus hominum, & sanitatem corporum, & animarum sive in terra, sive in aquis &c. benedicere & sanctificare digneris.*

575. Licitum est profanas vestes ad usus sacros applicare.

His ita constitutis de prima parte quæstionis, facilis erit resolutio secundæ partis, nempe licitum esse profanas vestes, vasaque applicare ad usus sacros, sive mutatâ formâ, sive eadem remanente, si sic apta sint. Quæ enim in hujusmodi applicatione apparet indecentia? v. g. si lapides vel ligna domus profanæ applicentur Ecclesiæ ædificandæ; si ex veste pretiosa fiat Casula; si Calice aureo vel argenteo, quo antea aliquis Princeps utebatur in communi mensa, postea Sacerdos, etiam eadem formâ retentâ (si alioquin non interveniat scandalum aut alia specialis indecentia) utatur in altari?

uti & vasa etiam eadem totum servata.

Etenim per priorem usum non contrahunt aliquam maculam, & si quam videntur moraliter habere quadam extrinsecâ denominatione, per benedictionem, vel deputationem ad usum sacrum purgantur. Sic enim constat ex historiis veterum temporum sæpè privatas domos conversas fuisse in Ecclesias, nec solum privatas domos, sed etiam templa Idolorum.

576. Privilegium Minoribus concessum à Sixto IV.

Nec obstat privilegium concessum Fratribus Minoribus à Sixto IV. vivæ vocis Oraculo 42. apud Rodriguez: *Ut possint vestes & pannos profanos in paramenta, & alios usus Ecclesiasticos convertere securâ conscientia.* Non obstat, inquam, nam, ut patet ex ly *Securâ conscientia*, datum est ad sedandos scrupulos; sicuti alia multa data fuerunt.

Atque hæc satis de veneratione seu cultu debito rebus sacris, occasione utique vestium sacerdotium, quas diximus ex præcepto Ecclesiæ esse necessarias ad ritè celebrandum. Aliqui addunt præceptum grave de calceis haben-

dis; & de capite non cooperiendo multi idem affirmant. Verius dicitur:

CONCLUSIO XXX.

Nudis pedibus celebrare nullum est peccatum; neque mortale citra scandalum & contemptum, celebrare cooperto capite ex aliqua infirmitate, vel simili causâ, saltem usque ad consecrationem.

Rubrîcæ calceatum volunt Sacerdotem Titulo Ritus servandus &c. cap. 1. n. 2. ibi: *Calceatus pedibus, & indutus vestibus sibi convenientibus, quarum exterior saltem talum pedis attingat, induit se &c.* Et meritò, quia honestas & decencia videntur id requirere. Interim non esse strictam obligationem, sive calceamentorum, sive vestis talaris, ut sic loquar, probatur; quia nullum est præceptum. Alioquin cur Tit. de Defectibus cap. 10. inter ceteros defectus in ministerio ipso occurrentes, non enumeraretur defectus calceamentorum, aut vestis talaris?

Si objeitis consuetudinem; Respondeo, receptam esse ex sola honestate & commoditate, & quia communiter Sacerdotes calceati, & longiori veste induti incedunt. Quis autem ipsorum breviorē vestem exueret, & induet longiorē, præcisè ad finem celebrandi? Vix talem reperies. Unde etiam Fratres Minores qui soli ferè discalceati incedunt, tamen domi calceos habeant paratos, quibus utantur tempore celebrationis, equidem foris passim sine illis celebrant; & sæpè etiam in proprijs conventibus absque scrupulo.

Quid dicam, quod olim statutum fuerit à Patribus, in Monasterijs Ægyptiorum degeantibus, ut nudis pedibus Monachi, ad sacra celebranda, immo & suscipienda procederent? *Calceamenta*, (inquit Cassianus lib. 1. de habitu Monachorum cap. 10.) *veluti interdicta Evangelico præcepto Monachi recusantes, tantummodo caligis (hoc est Græcè sandalijs) suos muniant pedes.* Et paulò post: *Quibus tamen caligis, quamquam licite utantur, utpote Domini mandato concessis, nequaquam tamen pedibus eas inbare permittunt, cum accedunt ad celebranda, seu percipienda sacrosancta Mysteria; illud astimantes etiam secundum litteram custodiri debere, quod dicitur ad Moysen, vel ad Iesum filium Nave: Solve corrigiam calceamenti tui, locus enim in quo stas, terra sancta est.* Hactenus Cassianus.

Qui mos nondum ex toto exolevit; nam in Statutis Provinciæ nostræ cap. 2. §. 3. præscribitur Clericis non Sacerdotibus & Laicis communicare

Sect. 5. De solemn. Missæ Sacrificii cerem. Concl. 30. 583

municare nudis pedibus sub summo Sacro, quod inviolabiliter observatur.

579. An & quale sit peccatum celebrare cooperto capite? Zacharias. Sine causa sic celebrare est aliquod peccatum.

Venio ad secundam partem Conclusionis, de qua sic legitur: Nullus Episcopus, Presbyter, aut Diaconus ad solemnia Missarum celebranda presumat cum baculo introire, aut velato capite altario Dei assistere: quoniam & Apostolus prohibet viros velato capite orare in Ecclesia, & qui temere presumpserit, communionem privetur. Zacharias Papa in Synodo Romana cap. 13. & refertur de Consecrat. dist. 1. cap. 57. Ubi nota ly Presumat, & ly Temere presumpserit; presumptio autem excludit justam causam.

Et verò nemo dubitat, aliquod esse peccatum celebrare cooperto capite sine causa. Unde merito Rubricæ Missalis Tit. de Defectibus cap. 10. nu. 1. inter defectus in ipso ministerio occurrentes ponunt: Si celebrant capite cooperto sine dispensatione. Quale autem sit peccatum, mortale, vel veniale, ibi expressè non dicitur: & licet Zacharias pœnam adjiciat excommunicationis, tamen non nisi ferendæ sententiæ, quæ secundum multos Doctores non semper est signum mortalis culpæ: quamquam etiam Ecclesia non solet pro peccato tantum veniali hujusmodi pœnam infligere.

Audi Gavantum in Rubricis part. 2. tit. 2. litt. F. Zacharias Papa iussit ne velato capite Sacerdotes adstarent altari; peccaret autem si absque justa causa & sine dispensatione tecto capite etiam pileolo, quis celebraret. Si verò necessitas adsit, & difficilè sit petere dispensationem, vel non sapè accidit, excusatur à peccato, Syl. verb. Missæ. 1. q. 2. §. 1. Hæc ille.

580. A quo si petas, quis possit dispensare in hoc præcepto? Respondet illam facultatem Sedi Apostolicæ esse reservatam, tum ex Decreto allegato, quod est Papale, in quo Episcopus, nec alius inferior per se dispensat; tum ex praxi Romana. Nam Sacra Congregatio Cardinalium super negotia Episcoporum 2. Januarii 1590. & 17. Januarii 1595. concessit extra Canonem ulum pileoli Episcopo Faventino; & respondit Archiepiscopo Urbinati, eo non posse uti sine licentia Sedis Apostolicæ. Idem sensit Sacra Rituum Congregatio 31. Januarii 1626. & 24. Aprilis eodem anno. Rursum die 26. Februarii & 7. Augusti 1628. à quibus non decet dissentire Decretis, inquit Gavantus.

Sed numquid licet dissentire? Videtur quod non: licet enim prius de hac multiplici declaratione authenticè non constaret: nunc tandem in Missali reformato jussu Sanctissimi Domini nostri Urbani VIII. omnibus observanda proponitur his verbis: Nemo audeat uti pileolo in celebratione Missarum sine expressa licentia Sedis Apostolicæ, non obstante quacumque contrariâ consuetudine.

Interim sicuti in aliis legibus Pontificiis per accidens sapè potest dispensare inferior Prælati, v. g. quando est difficilis recursus ad Pontificem &c. cur non itidem in hac lege de pileolo? An fortè quia & Episcopus ipse in lege exprimitur? Non puto, quidquid in contrarium videatur sentire Ioannes Andreas post Hostiensem in cap. 1. de Supplen. negl. Prælat. in 6. dicens: Ubi Canones imponunt legem ipsis Episcopis, non dispensat Episcopus, nisi hoc reperitur concessum. Hoc enim nec in jure, nec in ratione fundatur, si intelligatur de particulari concessione potius dispensandi in illa lege, quam in alia quacumque, in qua Episcopi non exprimentur.

Enimverò non ideo Canones exprimentur in lege Episcopos, ne secum possint dispensare, vel cum aliis; sed ut sciant se lege illâ comprehendi, à qua fortè propter suam præminentiam cogitent se exemptos, v. g. in casu proposito, si Canon solum dixisset: Nullus Presbyter &c. cum Episcopi multis prærogativis gaudeant in celebratione Missæ, forsitan cogitassent, Pontificem noluisse Episcopos illâ lege comprehendere.

Si autem interrogas cum Gavanto supra: An ergo Episcopus, cui fuit prohibitum à Papa, secum ipse, & cum aliis dispensabit? Respondeo, an ergo Episcopus, cui fuit prohibitum comedere carnes in quadragesima, fuit præceptum audire Sacrum diebus Dominicis & Festis &c. secum ipse, & cum aliis dispensabit? Quis dubitat quin dispensabit? Ergo similiter dispensabit Episcopus, cui fuit prohibitum à Papa uti pileolo ad altare, dum celebrat solemnia, dispensabit, inquam, secum, & cum aliis.

Et autumo, cum Tamburino de Sacrificio lib. 1. cap. 7. §. 4. nu. 3. non requiri magnum necessitatis gradum; quia res, de qua agitur, non est tam gravis. Unde, salvo meliori, possit Episcopus, vel alius Prælati habens jurisdictionem quasi Episcopalem, dispensare in hac lege (si non sit recursus, vel nimium difficilis ad Pontificem) ob nimiam regionis frigiditatem, capitis debilitatem, senectutem; calvitium &c. poterit, inquam, dispensare, sive dare licentiam celebrandi cum pileolo, saltem usque ad Canonem.

Sed numquid existentibus hujusmodi causis est necessaria dispensatio? Audi Marchinum de Ord. Tract. 3. part. 3. cap. 4. n. 9. Non crederem esse mortale absque dispensatione, sed cum justa causa, puta ob nimiam regionis frigiditatem, capitis debilitatem, vel senectutem; vel ob calvitium celebrare cum pileolo usque ad Canonem; præsertim si difficile esset petere dispensationem, & usus pileoli de raro contingeret.

E e e Amplius

581. Per accidens dispensat Episcopus,

Ioannes Andreas, Hostiensis.

582. non solum cum aliis sed etiam secum.

Tamburinus: Justa causa dispensationis.

583. An sufficiant sine dispensatione?

Marchinus.

Amplius loquitur Tamburinus suprà n. 4. estò dispensatio posset facillè obtineri. Ratio, inquit, est, tum quia ex se non videtur gravis irreverentia, tum propter Auctores magni nominis nobilium sentientes. Citat autem Sylvestrum, Angelum, Tabien, Rodriguez, Henriquez, Grassium, Bart. ab Ang. Mirand. Scott. Fagundez, Ledesma, Marchinum suprà, & Dianam part. 2. Tract. 14. resolut. 58. ubi sic ait: Opinio Ledesmæ mihi videtur probabilis; non est enim gravis materia, ut possit inducere peccatum mortale, si non adsit scandalum & contemptus.

Tamburinus, Sylvestr. Angelus, Tabiena, Rodriguez, Henriquez, Grassius, Bart. ab Ang. Mirand. Scott. Fagundez, Ledesma, Marchinus, Diana.

584. Sententia Valquez.

Sanè Valquez disp. 233. n. 38. nullâ factâ distinctione inter peccatum mortale, & veniale, docet cum Sylvestro verb. Missa. 1. q. 2. dicto 1. rationabili aliqua ex causa, licere cooperto capite celebrare; idque quia jus requirit præsumptionem, ut superius vidimus. Addit: Et in Polonia omnes Sacerdotes etiam Religiosi in hyeme usque ad consecrationem cooperto capite celebrant in altari. Idem dicendum est de baculo. Hæc ille.

Praxis Polonorum.

585. Sententia Præpositi.

Idem docet Præpositus de Sacramentis qu. 83. art. 3. nu. 175. cum hac limitatione: Planè tamen convenit pro consecratione caput aperiri, nisi mos patriæ aliud requirat. Quod addo; quia Pater Nicolaus Trigault cum ex China ad nos venisset, mihi & aliis narravit anno 1617. caput aperire apud Chineses nullo modo esse honoris, apud quos proinde totum Sacrum potest capite cooperto celebrari.

Praxis Chinesium.

Nec obstat, quòd hæc Provincia non debeat à reliquo orbe discrepare; quia caput tegendò solum discrepat materialiter, non verò formaliter: immo si aperto capite celebraret, discreparet in cultu religioso, cum apud nos ideo caput aperiatur, quòd id sit signum honoris & reverentiæ, apud illos verò non sit, sed tale signum exhibeatur, caput operiendo. Ad omnem tamen scrupuli occasionem tollendam, Paulus V. per Breve, cujus initium: Romana Sedis Antistes, anno 1615. die 17. Junii eidem Patri concessit, ut Sacrum in China tecto capite celebraretur. Hucusque Præpositus.

apud quos operio capitis est signum honoris.

586.

Quid ergo ad Decreta Cardinalium, & Rubricas Missalis, quæ, ut vidimus, requirunt dispensationem, aut specialem licentiam Pontificis?

Decreta Congregationis explicantur.

Respondet Marchinus suprà: Decreta Sacræ Congregationis de hac re sunt directiva, non præceptiva. Sed ut verum fatear, plus important illa verba Missalis novi Urbani VIII. Nemo audeat uti, quæ proinde sic explicò, ut tantùm obtineant

in casu, in quo non sunt causæ per se excusantes, aut certè ut non inducant nisi obligationem sub veniali.

Sed audio aliquem replicantem; si res illa tam levis est, prout nos eam facimus: ergo immeritò potestas dispensandi reservatur Pontifici; constat siquidem non nisi gravissima vota Pontifici reservari.

Ad hoc non habeo, quod respondeam, nisi rem illam in se quidem esse levem; tamen propter scandalum, quod sepius natum est ex illa oriri, meritò Sedi Apostolicæ reservari. Sic enim approbatio Religionum, impedimenta Matrimonij, & familia, estò in se bona sint, meritò tamen reservantur Pontifici propter inconvenientiam, quæ ex multiplicatione Religionum, & impedimentorum Matrimonij nata forent sequi.

Sed ad alia progrediamur, ad illa, inquam, quæ, præter jam dicta, requiruntur ad rite celebrandum. Et primò quidem occurrit minister, de quo ponitur

CONCLUSIO XXXI.

Debet adesse, qui ministret sacrificanti in altari. Sufficit unus. Ius positivum prohibet feminam. Consuetudinem contrarium præscripsisse non satis constat.

DE prima parte sic inquit Doctor Subtilis 4. dist. 13. qu. 2. nu. 18. *Plurimum est, quòd celebrantem oportet habere aliquem respondentem in persona totius Ecclesiæ, ut denotetur esse mediator inter Deum & Ecclesiam, offerens sacrificium Deo pro Ecclesiâ, quæ sibi assistit assistendo.*

Num ideo hæc obligatio juris divini? Nequaquam. Etenim licet Sacerdos offerat sacrificium in persona totius Ecclesiæ; ita quoque in persona totius Ecclesiæ sibi ipsi potest respondere. Neque aliud invenio fundamentum, sive ex Scriptura, sive ex Traditione, vel ratione, quod efficaciter probet hanc obligationem esse juris divini.

Erit itaque juris Ecclesiastici, si non scripto tam expressè tradita, saltem universali consuetudine recepta. Dico, Tam expressè tradita; quia aequaliter colligitur ex cap. 61. de consec. dist. 1. sequentis tenoris: *Hic quoque*